

دکتر ویدا فلاحی^۲

(- 1944) Miller, John.P.

"آموزش و پرورش کل گرا رسیدگی به تمامی ابعاد انسانی، ذهن، روح و روان کودک است. زندگی یک کل بهم پیوسته است و آموزش باید به دانش آموزان در دیدن این اتصالات کمک کند (میلر، ۲۰۰۰)." *۲*

مروری کوتاه بر زندگی شخصی و علمی

"جان (جک). پی. میلر" متولد سال ۱۹۴۴ در کشور آمریکا است. میلر، مدرک لیسانس خود را در رشته اقتصاد از دانشگاه میسوری، فوق لیسانس را در رشته تعلیم و تربیت از دانشگاه هاروارد و سرانجام دکترای خود را در رشته برنامه‌ریزی درسی از دانشگاه تورنتو کانادا در سال ۱۹۷۱ دریافت کرده است. وی در سال ۱۹۶۹ به کشور کانادا مهاجرت کرده و هم‌اکنون بیش از ۳۰ سال است که استاد تعلیم و تربیت در دانشگاه تورنتو کانادا می‌باشد. برطبق گفته‌های خودش، دلیل مهاجرت وی به کانادا بخاطر مخالفت او با مشارکت آمریکا در جنگ بر علیه ویتنام بوده است (سوابق آموزشی و تحقیقاتی جی. پی. میلر، ۲۰۱۲).

میلر در حال حاضر بعنوان پروفیسور در مؤسسه مطالعات و تحقیقات آموزشی آنتاریو در دانشگاه تورنتو مشغول تدریس در دوره‌های آموزش کل گرا و معنویت در آموزش و پرورش می‌باشد. میلر هم‌اکنون یکی از تسهیل‌گران اصلی معنویت و یادگیری کل گرا در شبکه آموزشی است. تمرکز تحقیقات اخیر وی بر روی تأثیرات بلند مدت تمرین مراقبه بر معلمان بوده است و در مورد تمایلات تحقیقاتی وی می‌توان گفت که ایشان بیشتر به حوزه‌های: آموزش کل گرا، معنویت در آموزش، تعمیق در جلسات آموزشی، و گرایش‌های برنامه درسی علاقمند است و بیشتر پروژه‌های تحقیقاتی ایشان نیز مرتبط با این گرایش‌ها می‌باشد (مؤسسه مطالعات آموزشی آنتاریو، ۲۰۱۲)^۲

۱. در نگارش این مقاله از خلاصه تمامی کتاب‌های ایشان بطور اعم و از دو منبع زیر به عنوان منابع اصلی استفاده شده است و بیشتر مطالب مربوط به زندگی نامه، افکار و اندیشه‌های ایشان نیز مستقیماً از طریق مکاتبه مستقیم با خود ایشان تهیه شده است.

-Education and the Soul: Toward a Spiritual Curriculum. (2000). Albany, New York: SUNY Press.

-The Educational Spectrum. (1983). New York: Longman Edition.

مهمترین آثار منتشر شده میلر، آموزش و پرورش و روح، برنامه درسی کل‌گرا و آموزش خرد و شفقت است. آخرین کتاب های او "آموزش کل‌گرای کودک" است که در سال ۲۰۱۰ منتشر شده و همچنین کتاب "آموزش ماورای فردی میراث آموزشی آلکوت، امرسون، فولر، پی‌بادی و تورو" در سال ۲۰۱۱ است.

پروژه‌های مهمی که توسط میلر به انجام رسیده است شامل: تسهیل یادگیری کل‌گرا و معنویت در شبکه آموزش، برای انجمن نظارت و برنامه‌ریزی آموزشی^۱ (۲۰۱۲). رهبری کمیته معنویت در شبکه آموزش و تحقیق در تأثیرات بلند مدت تمرینات مراقبه برای معلمان، عضویت در کمیته مشورتی و تیم یادگیری مستقل مدرسه کل‌گرای کودکان^۲. عضویت در کار تیمی با دولت بوتان برای اجرای رویکرد کل‌گرا در آموزش این کشور، عضو کمیته برنامه‌ریزی کنفرانس یادگیری کل‌گرا در سال ۲۰۰۹ می‌باشد^۳.

میلر در زمینه احیای آموزش کل‌گرا و تربیت معنوی بسیار تلاش کرده است، و از اوایل دهه ۱۹۷۰ به تمرین هاتا یوگا و وپاسانا، یا شهود، و مدیتیشن می‌پرداخته است^۴ (موسسه مطالعات آموزشی انتاریو، ۲۰۱۲).

معرفی اندیشه و افکار وی

پرورش معنوی

به طور کلی فقر فکری و فرهنگی صاحب نظران غربی در مقوله معنویت و دین است که موجب تأکید زیاد میلر بر پرورش معنوی و منجر به خلاقیت او در تدوین برنامه درسی برای پرورش معنوی بوده است.

میلر با انتقاد به روش‌های تربیتی معاصر بیان می‌کند که اندیشه‌های دینی و معنوی در عرصه علم و دانش بازیگر حاشیه‌ای یا بی‌اهمیت بوده‌اند؛ لذا طرحی جدید در عرصه ایدئولوژی‌های برنامه درسی بنیاد گذاری کرده است تا با ارائه تصویری از روح و مفاهیم معنوی از مذاهب، ادیان و دیدگاه‌های مختلف، یک برنامه درسی معنوی را ترسیم نماید نگاهی که تا به امروز با پر رزق شدن اندیشه‌های نوینی چون پست مدرنیسم و ایدئولوژی‌های انتقادی، نومفهوم‌گرایی، تا حد زیادی ناشناخته و مغفول مانده است. البته باید توجه کرد که اساساً دین و معنویت در اندیشه‌های میلر یکی نیست و غالباً عطف توجه وی به جنبه‌های معنوی و روحانی انسان است (م. مهرمحمدی؛ م. امین خندقی، ۱۳۸۸).

غفلت غرب نسبت به معنویت و ضرورت توجه به آن قبلاً نیز توسط افرادی چون فرانکل^۵ (۱۳۸۰) و الکنس^۶ (۲۰۰۰) عنوان شده که معتقدند ما درس‌گشتگی معنوی به سر می‌بریم و بی‌معنایی، مسئله وجودی اصلی زمانه ماست و باید به معنویت توجهی جدی کرد. به اعتقاد میلر ویژگی‌ها و عمل‌نظام‌های آموزشی طی دهه‌های اخیر مبتنی بر پرورش رشد عقلانی و متکی بر پیشرفت آزمون‌ها و در نتیجه نادیده گرفتن رشد در حوزه‌های اجتماعی، عاطفی و معنویت فراگیران بوده است. میلر همچون شلدراک^۷ (۲۰۰۷) معتقد است که معنویت، ارتباط عمیقی با فضایل انسانی نظیر بخشندگی، مهربانی و شفقت دارد و به لحاظ سلامت روانی باعث فروکشی اضطراب و کاهش احساس تنهایی و نیز سبب افزایش عزت نفس، توانایی ارتباط و شایستگی روانی می‌گردد.

1. Association For Supervision And Curriculum Development.(ASCD)

2. Wholechildschool.ca

3. Holisticlearningconference.org

4. Ontario Institute for Studies in Education, 2012

5. Frankel

6. Elkins

7. Sheldrake

میلر از جمله صاحب نظرانی است که در دنیای چالش برانگیز، پرتلاطم و متعارض غرب، اندیشه‌ای متفاوت را در تعلیم و تربیت و به طور خاص، در حوزه برنامه درسی مطرح می‌سازد. میلر دگراندیشی نوظهور در حوزه برنامه درسی دنیای معاصر است که ظاهراً، از قافلهٔ تجددگرایی بازمانده است؛ ولی ظهور اندیشمندانی همچون میلر در دنیای غرب، برعکس نمایانگر عقب ماندگی تفکر تجددگرایی در دنیای جدید است که در وهلهٔ اول، این نکته امری متناقض جلوه می‌نماید. متأسفانه این نکته‌ای ظریف است که در تار و پود جامعه و تفکرات غرب ریشه دوانیده است. مطرح ساختن چنین ایده‌ای (تربیت معنوی) از سوی میلر در حوزه مطالعات برنامه درسی معاصر در غرب، روشنگری خاصی دارد که منجر به تدوین یک برنامه درسی نوظهور در دنیای غرب است (م. مهرمحمدی؛ م. امین خندقی، ۱۳۸۸).

ایدئولوژی‌های برنامه درسی، از حوزه‌های دیگر مورد علاقه میلر است. وی در کتاب "طیف‌های تعلیم و تربیت: جهت گیری‌های برنامه درسی" (جی. پی. میلر، ۱۹۸۳) هفت ایدئولوژی و جهت‌گیری این ایدئولوژی‌ها را در برنامه درسی و عناصر آن شرح می‌دهد و با صراحت ایدئولوژی آخر یعنی مآورای فردی را به عنوان ایدئولوژی مقبول خود انتخاب و معرفی می‌کند. به اعتقاد میلر، از بین عناصر برنامه درسی، معلمان رکن مهمی در پرورش معنوی فراگیران هستند که به منظور موفقیت در این امر همواره باید رویکردی معنوی به همه دروس، معنی‌دار کردن زندگی انسان و ارتباط با دنیای متعالی را دستور کار هر روزه خود قرار دهند. برای مثال میلر در حوزه اجرای برنامه درسی معنوی کارها و اقداماتی را پیش روی مربیان می‌گذارد؛ مانند: مراقبه، تجسم کردن، کار با رؤیاها و نگارش خلاق روزانه. البته همانطور که قبلاً اشاره شد، مراقبه مورد نظر میلر با سنت‌های مذهبی ارتباط چندانی ندارد. مراقبه مورد نظر او شامل توجه به تنفس، روابط بدن، راه رفتن، صداها و کلمات خاص، تجسم‌های ذهنی و آرامش عضلانی است که لازم است با فعالیت‌های رسمی مدرسه همچون آزمون-ها، ورزش و نمایش همراه شود. فراخوانی تخیلات، پرورش اندیشه‌ها و تصورات دانش‌آموزان، و تشویق خلاقیت از جمله اهدافی است که میلر با افزودن عنصر تجسم ذهنی، قصه‌گویی و نگارش خلاق به برنامه درسی دنبال می‌کند. او معتقد است که آموزش معنوی در پرورش ذهنی، جسمی و روحی هر شاگرد مؤثر است. برای میلر، آموزش هنر از جایگاه خاصی در برنامه درسی برخوردار است چرا که در پرورش روح و معنویت، نقش مهمی دارد. به هر حال او با طرح افکار خود سعی دارد لزوم تبدیل «مدارس مکانیکی» با تمرکز بر آزمون‌های استاندارد، نمایش معیارها و الگوهای راهبردی و جدول‌های سازمانی را به «مدارس روح بخشی» تبیین کند که به خلاقیت، خود انگیزی، سرگرمی و ماجراجویی معطوف است (جی. پی. میلر، ۲۰۰۷).

آموزش کل گرا

به زعم وی، آموزش عمومی اغلب تحت نفوذ و سلطه نمرات آزمون‌ها و ویژگی‌های محدود شده از عملکرد و موفقیت است. در مقابل، آموزش کل گرای پیشنهادی توسط جان میلر اتصال بین اشکال مختلف تفکر، اتصال بدن و ذهن را پرورش می‌دهد و زندگی درونی کودک را به رسمیت می‌شناسد.

اساساً مقصد اصلی تربیت با رویکرد کل گرائی، رشد همه جانبه دانش‌آموز، مغز، قلب، بدن و روح و روان اوست؛ در عین حال که به رشد و پیشرفت همه جانبه جامعه یادگیرنده نیز توجه خاص می‌شود. صاحب‌نظران کل گرا برنامه‌های درسی را طراحی می‌کنند که ارتباط‌های حمایتی را در ابعاد چندگانه یادگیری تأمین کند. ابعاد یادگیری عبارتند از: یادگیری‌های فرافردی از طریق فراهم کردن زمینه‌ای ارتباط با مردم و مشارکت در ساخت و اصلاح جامعه، یادگیری‌های درون فردی از طریق فراهم سازی امکان فراشناخت و اتصال به راه‌های زندگی بخش، ارزشهای معنوی، قدرت‌های لایزال و ماندگار و کسب قدرت مقابله با قدرت‌ها و فشارهای اجتماعی و محیطی و سازگاری با پدیده‌های طبیعی است.

میلر با محوریت تفکر کل گرا در کتاب آموزش کل گرا مطرح می‌کند که علاقمند به اتصال بین تجارب انسانی است، ارتباط بین ذهن و بدن، بین تفکر خطی و شیوه‌های شهودی کسب دانش، بین فرد و جامعه، و بین خود شخصی و خود مآوری فردی. وی توضیح می‌دهد که چطور و چگونه تفکر کل نگر باعث تلفیق دیدگاه‌های علمی و معنوی، طراحی رومان‌تیک، انسان گرایانه، و سایر جایگزین‌های افراطی با جهان‌بینی اتمی عصر مدرن می‌شود. و در این راستا به نقش معلم و استراتژی‌های اجرای برنامه درسی کل گرا نیز اشاره می‌کند (جی. پی. میلر، ۲۰۰۷).

میلر سه چشم انداز کلی (انتقالی^۱، بحث و مذاکره یا تبادلی^۲، و دگرگونی یا تحولی^۳) را ارائه می‌دهد و کاربرد آنها را در تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه درسی بیان می‌کند که به اعتقاد او اتصال کل دانش را تسهیل می‌کند. ثبت و توصیف مدرسه کل گرای کودکان تورنتو (تاسیس ۲۰۰۹) نمونه‌های عملی از معلمانی را نشان می‌دهد که ایده‌های میلر را در کلاس‌های درس خود ترکیب کردند، و این که چگونه "برنامه درسی کل گرایانه" را می‌توان در هر دو مقیاس کوچک و بزرگ اجرا کرد. او در کتاب "آموزش و پرورش و روح" بطور جامع بیان می‌کند که چطور روح (سرزندگی و نشاط) می‌تواند از طریق جلسات آموزشی تغذیه و پرورش داده شود. و چطور مؤسسات آموزشی صاحب روح و روان (دارای هدف و معنا) هستند و اینکه چه کاری می‌توانند انجام دهند تا زندگی روحانی مدارس را مورد مراقبت قرار دهند (جی. پی. میلر، ۲۰۰۰).

به اعتقاد وی، آموزش معنویت، مذهب، و صلح تلاش می‌کند تا عمیقاً ابعاد جهانی و خاص آموزش برای صلح درونی و جمعی را کشف کند. او معتقد است که آگاهی‌ها و درک فرهنگی از طریق تمرکز بر جنبه‌های مثبت سنت خردگرایی به جای جنبه‌های منفی آن پرورش داده می‌شود و اینکه مشکلات تاریخی خشونت و جنگ ناشی از هژمونی مذهبی است (ای. بارت مایر؛ جی. لین و جی. پی. میلر، ۲۰۱۰).

دیدگاه تلفیقی او برای آموزش حس نوعی دوستی علاوه بر جنبه‌های خردگرایی آموزشی، بخوبی در کتاب "آموزش خرد و شفقت" شرح داده شده در این کتاب وی بیان می‌کند که اصول اساسی یادگیری بی انتها شامل توجه، تفکر، ارتباط، مشارکت و مسئولیت، کمک به دانش‌آموزان برای رسیدن به حسی از هدف؛ و بهبود هوشیاری و سلامت روان است (جی. پی. میلر، ۲۰۰۶). و بالاخره یکی از موارد مهمی که او به آن اشاره می‌کند روش‌های مدیتیشن در آموزش است او معتقد است که با تمرین انواع مختلف مدیتیشن، معلمان، دانش‌آموزان و یا کارمندان می‌توانند شخصیت و قدرت شخصی به دست آورند. میلر تکنیک‌های آموزشی مدیتیشن در ادیان بزرگ جهان را شرح می‌دهد و نشان می‌دهد که چگونه می‌توان آنها را با دانش‌آموزان و زندگی حرفه‌ای سازگار کرد. او همچنین به توصیف زندگی پنج مدیتیشن بزرگ - بودا، سنت ترزا، مرتون، گاندی، و امرسون - و شیوه‌های معنوی آنها، شک و تردید و آزمون‌هایی مربوط با آنها، برای رشد فردی دانش‌آموزان و شهروندان پرداخته است (جی. پی. میلر، ۱۹۹۴).

متفکران الهام بخش نظریات میلر

به اقرار خودش، الهام از بینش قوی مارتین لوتر کینگ و مفهوم او از جامعه محبوب و دوست داشتنی، طرح آموزش کل گرای کودک می‌تواند وسیله‌ای برای ساختن جامعه از طریق آموزش کل گرا باشد (جی. پی. میلر، ۲۰۱۰). همچنین میلر در اخیرترین کتاب خود "آموزش ماورای فردی میراث آموزشی آلکوت، امرسون، فولر، پی بادی و تورو" (۲۰۱۱) به اهمیت و

1. Transmission
2. Transaction
3. Transformation

نقش این متفکرین در جنبش ماورای فردی^۱ و در نتیجه اثر گذاری آنها بر آثار خودش اشاره کرده است. از افرادی که بسیار الهام بخش نظریات تربیتی میلر بوده اند می توان به "هنری تورو"^۲ و "رالف والدو امرسون"^۳ اشاره کرد. به طور کلی آثار هنری دیوید تورو پر از مفاهیم نو و بدیع از ماهیت انسان و ارتباطش با دنیای اطراف است. هنری دیوید تورو (۱۸۱۷-۱۸۶۲) نویسنده آمریکایی، شاعر، فیلسوف، طرفدار الغای برده داری، طبیعت گرا، مخالف مالیات، منتقد، مورخ و رهبر ماورای فردی (تعالی روح) بود. بهترین کار او کتاب "والدن"^۴، منعکس کننده زندگی ساده در محیط طبیعی بود، و مقاله نافرمانی مدنی وی بحثی است از مقاومت فردی با دولت مدنی که در مخالفت اخلاقی نسبت به دولت ناعادلانه بوده است (ویکی پدیا، ۲۰۱۲). و رالف والدو امرسون (۱۸۰۳-۱۸۸۲)، مقاله نویس آمریکایی، مدرس و شاعر، که رهبر جنبش ماورای فردی در اواسط قرن ۱۹ و به عنوان قهرمان فردگرایی و منتقد پیشگو در مورد جبران فشارهای اجتماعی بود (ویکی پدیا، ۲۰۱۲). در آثار میلر نیز به وفور در مورد تأثیر پذیری از افکار و اندیشه‌های این متفکران و سایر فیلسوفان ماوری فردی مشرق زمین بویژه افکار بودا اقرار شده است و همچنین با الهام گیری از افکار و اندیشه‌های مذاهب الهی مسیحیت و اسلام به طرحی نو برای آموزش معنویت به کودکان پرداخته است. در نهایت می توان گفت تأثیر گذاری او در حوزه آکادمیک برنامه ریزی درسی وسیع و قابل تحسین بوده و در حوزه عملی برنامه ریزی درسی نیز نظریات وی با ارائه روش‌های پیشنهادی و شرح جزئیات آن، تا حد زیادی کاربردی است.

منابع

- Association for Supervision and Curriculum Development.(ASCD).www.ascd.org/Default.aspx. Achieved in April 2012.
- Miller, J . (2011). *Transcendental Learning: The Educational Legacy of Alcott, Emerson, Fuller, Peabody and Thoreau*. Charlotte, NC: Information Age Publishers.130:pp.
- Miller, J. (2007, 1996, 1988). *The Holistic Curriculum*. Published by U of Toronto Press.
- Miller, J. (2010). *Whole Child Education*. Toronto: U of Toronto Press. 146: pp.
- Miller, J. (2000). *Education and the Soul: Toward a Spiritual Curriculum*.. Albany New York: SUNY Press. 168pp.
- Miller, J. Brantmeier, E. & Lin, J. (2010). *Spirituality, Religion and Peace Education*. Information Age Publishers, Charlotte, NC. 293:pp
- Miller, J.(2006). *Educating for Wisdom and Compassion: Creating Conditions for Timeless Learning*, , Thousand Oaks, CA: Corwin ,176:pp.
- Miller, J. (1994). *The Contemplative Practitioner: Meditation in Education and the Professions*.. Westport, Connecticut: Bergin and Garvey ,170:pp
- Miller, J. (1983). *The Educational Spectrum*. New York: Longman Edition .
- Miller, John (Jack). P.(2012).Curriculum Vita. Full professor of Curriculum, Department of Curriculum, University of Toronto, Ontario, Canada.
- Sheldrake, P. (2007). *A Brief History of Spirituality*. Oxford, Malden and Calton. University of Toronto, Ontario Institute for Studies in Education, Canada (http://www.oise.utoronto.ca/cted/Faculty/Jack_Miller/index.html). Achived in April,2012.
- [Http://fcis.oise.utoronto.ca/~jmiller](http://fcis.oise.utoronto.ca/~jmiller), Achieved in February, 2012.

۱. Transpersonal
 ۲. Henry David Thoreau
 ۳. Ralph Waldo Emerson
 ۴. Walden

[Http://en.wikipedia.org/wiki/Henry_David_Thoreau](http://en.wikipedia.org/wiki/Henry_David_Thoreau), Achieved in May 2012.

[Http://en.wikipedia.org/wiki/Ralph_Waldo_Emerson](http://en.wikipedia.org/wiki/Ralph_Waldo_Emerson), Retrieved at May 2012.

[Http://www.wholechildshool.ca](http://www.wholechildshool.ca), Achieved in April 2012.

[Http://www.holisticlearningconference.org](http://www.holisticlearningconference.org), Achieved in May 2012.

فرانکل، ویکتور (۱۳۸۰) انسان در جستجوی معنی، معنی درمانی چیست. ترجمه: دکتر نهضت فرنودی، مهین میلانی. چاپ یازدهم. تهران: انتشارات درس.

مهرمحمدی، محمود؛ امین خندقی، مقصود (۱۳۸۸). مقایسه ایدئولوژی‌های برنامه درسی آیزنر با میلر: نگاهی دیگر. مطالعات تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی، دوره دهم، شماره ۱.

نمونه‌ای از آثار منتشر شده جان. پی. میلر

Transcendental Learning: The Educational Legacy of Alcott, Emerson, Fuller, Peabody and Thoreau. (2011). Charlotte, NC: Information Age Publishers. 130pp

Whole Child Education. (2010). Toronto: U of Toronto Press. 146 pp-Spirituality, Religion and Peace Education. (2010) Co- Editor with Brantmeier, E. & Lin, J. Information Age Publishers, Charlotte, NC. 293pp.

The Holistic Curriculum. (2007, 1996, 1988). Published by UC of Toronto Press,
Educating for Wisdom and Compassion: Creating Conditions for Timeless Learning, (2006). Thousand Oaks, CA: Corwin 176pp.

Education and the Soul: Toward a Spiritual Curriculum. (2000). Albany, New York: SUNY Press. 168pp.

این کتاب توسط دکتر نادرقلی قورچیان در سال ۱۳۸۰ به فارسی ترجمه شده و توسط انتشارات فراشناخت اندیشه به چاپ رسیده است.

Curriculum: Perspectives and Practice. (1985). Co-author Wayne Seller. New York: Longman. Reprinted by Copp Clark, 1990

The Educational Spectrum. (1983). New York: Longman.

این کتاب توسط دکتر محمود مهر محمدی در سال ۱۳۷۹ به فارسی ترجمه شده و توسط انتشارات سمت به چاپ رسیده است.

منابعی بر مطالعه بیشتر

Miller, John.P. (2010). "Bronson Alcott: Pioneer in Spiritual Education." *International Journal of Children's Spirituality*. N.15.

Miller, John.P; Ayako, Nozawa. (2005). "Contemplative Practices in Teacher Education", *Encounter: Education for Meaning and Social Justice*. Vol.18, No.1.

Daniels, Michael. (2005). *Shadow, Self, Spirit: Essays in Transpersonal Psychology*. Imprint Academic.